

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Кафедра інфекційної патології, гігієни, санітарії та біобезпеки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри інфекційної
патології, гігієни, санітарії та
біобезпеки

 Сергій ПЕРЕДЕРА

«08» лютого 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лабораторна справа

Полтава

2021 – 2022 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Хіміко-бактеріологічний аналіз» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина, спеціальності 211 Ветеринарна медицина та освітньо-професійною програмою Ветеринарна санітарія, гієна та експертиза, спеціальності 212 Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза.

Мова викладання: українська

Розробник: М. Конє, канд. вет. наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інфекційної патології, гігієни, санітарії та біобезпеки

Протокол від «08» лютого 2021 року № 9

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів	4
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Вибіркова
Рік навчання (курс)	2021–2022 (2)
Семестр	3
Лекції (годин)	16
Лабораторні (годин)	24
Самостійна робота (годин)	80
Вид підсумкового контролю	Залік

2. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: опанувати методи діагностики інфекційних хвороб тварин, принципи імунологічних досліджень.

Основні завдання навчальної дисципліни: знати і виконувати правила роботи з інфікованим матеріалом; вивчення мікробіологічних, мікологічних та вірусологічних методів досліджень, які використовуються для діагностики інфекційних хвороб тварин.

Компетентності:

- Загальні:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
4. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

- Фахові:

1. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.
2. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
3. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

Програмні результати навчання:

1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
2. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.
3. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Мікробіологічні методи дослідження.

Тема 2. Мікологічні методи дослідження.

Тема 3. Вірусологічні методи дослідження.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	В тому числі		
		Л	Л/З	С/Р
Тема 1. Мікробіологічні методи дослідження.	60	8	12	40
Тема 2. Мікологічні методи дослідження.	30	4	6	20
Тема 3. Вірусологічні методи дослідження.	30	4	6	20
Усього годин	120	16	24	80

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Мікробіологічні методи дослідження.</p> <p>Л/З № 1. Правила роботи в мікробіологічній лабораторії. Лабораторна техніка. Устаткування мікробіологічної лабораторії.</p> <p>Л/З № 2. Правила відбору патологічного матеріалу для мікробіологічного дослідження.</p> <p>Л/З № 3. Мікроскопічні методи дослідження.</p> <p>Л/З № 4. Культивування мікроорганізмів у лабораторних умовах. Стерилізація.</p> <p>Л/З № 5. Біологічні методи дослідження.</p> <p>Л/З № 6. Серологічні методи дослідження.</p>	12
2	<p>Тема 2. Мікологічні методи дослідження.</p> <p>Л/З № 7. Правила відбору патологічного матеріалу та проб кормів для мікологічного дослідження.</p> <p>Л/З № 8. Визначення токсичності кормів.</p> <p>Л/З № 9. Мікологічні дослідження кормів</p>	6
3	<p>Тема 3. Вірусологічні методи дослідження.</p> <p>Л/З № 10. Техніка безпеки і правила роботи з вірусомісними матеріалами. Обладнання вірусологічної лабораторії.</p> <p>Л/З № 11. Культивування вірусів на лабораторних тваринах. Освоєння методів зараження лабораторних тварин вірусомісним матеріалом.</p> <p>Л/З № 12. Культивування вірусів в курячих ембріонах, що розвиваються. Оволодіння методами зараження курячих ембріонів.</p>	6
	Всього годин	24

6. Теми самостійних робіт

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Мікробіологічні методи дослідження.</p> <p>Л/З № 1. Правила роботи в мікробіологічній лабораторії. Лабораторна техніка. Устаткування мікробіологічної лабораторії.</p> <p>Л/З № 2. Правила відбору патологічного матеріалу для мікробіологічного дослідження.</p> <p>Л/З № 3. Мікроскопічні методи дослідження.</p> <p>Л/З № 4. Культивування мікроорганізмів у лабораторних умовах. Стерилізація.</p> <p>Л/З № 5. Біологічні методи дослідження.</p> <p>Л/З № 6. Серологічні методи дослідження.</p>	40
2	<p>Тема 2. Мікологічні методи дослідження.</p> <p>Л/З № 7. Правила відбору патологічного матеріалу та проб кормів для мікологічного дослідження.</p> <p>Л/З № 8. Визначення токсичності кормів.</p> <p>Л/З № 9. Мікологічні дослідження кормів</p>	20
3	<p>Тема 3. Вірусологічні методи дослідження.</p> <p>Л/З № 10. Техніка безпеки і правила роботи з вірусомісними матеріалами. Обладнання вірусологічної лабораторії.</p> <p>Л/З № 11. Культивування вірусів на лабораторних тваринах. Освоєння методів зараження лабораторних тварин вірусомісним матеріалом.</p> <p>Л/З № 12. Культивування вірусів в курячих ембріонах, що розвиваються. Оволодіння методами зараження курячих ембріонів.</p>	20
	Всього годин	80

7. Методи та критерії контролю

На початку вивчення курсу здійснюється перевірка залишкових знань студентів по окремих темах попередньо вивчених дисциплін біологічного напрямку(зоологія, хімія, гістологія)

При оцінюванні знань студентів по дисципліні застосовують:

- поточний контроль
- підсумковий контроль.

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за наступними видами навчальної роботи:

1. Виконання лабораторних робіт та їх захист.
2. Виконання завдань по самостійній роботі.
3. Контрольне опитування та тести.

Критерії оцінювання на залік:

Виконання лабораторних робіт оцінюється у 0-3 балів (за одне лабораторне заняття).

0 балів – відсутність на занятті;

1 бал – об'єм робіт не виконаний у повному обсязі;

2 бали – об'єм робіт виконаний у повному обсязі але допущені незначні помилки, які підлягають корекції;

3 бали – об'єм робіт виконаний у повному обсязі, помилки відсутні.

Виконання завдань самостійної роботи здійснюється за ступенем виконаних завдань та оформленням конспекту у робочі зошити, оцінюється у 0-3 балів(за одну самостійну роботу).

0 балів – відсутність виконаних завдань;

1 бал – об'єм робіт виконаний у повному обсязі, але допущені помилки, які підлягають корекції;

2 бали – об'єм робіт виконаний, але не відображений у конспекті у повному обсязі;

3 бали – об'єм робіт виконаний у повному обсязі, складений конспект, помилки відсутні.

Контрольне опитування оцінюється у 0-1 балів (за одну тему).

0 балів – відсутні відповіді на поставлені питання;

1 бал – повні відповіді на поставлені питання.

Написання тестів оцінюється у 0-16 балів.

Кожен варіант контрольних завдань містить 16 питань; правильна відповідь на одне питання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів за всі правильно вирішені питання становить 16 балів.

Оцінки, отримані під час поточного контролю враховуються при виставленні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни та при атестації.

Підсумковий контроль (залік) здійснюється з метою оцінки результатів досягнення навчальної мети з дисципліни на завершальному етапі. На ньому здобувач показує глибокі та всебічні знання дисципліни, матеріалів додаткової літератури, що рекомендована, аргументовано та логічно викладає матеріал, правильно застосовує теоретичні положення, пов'язує теорію з питаннями практики, або має тверді знання програмного матеріалу, але не засвоїв його деталей, при цьому не допускає грубих помилок при відповіді, потребує в окремих випадках допоміжних питань припускається окремих неточностей. Проводиться методом **заліку** з матеріалу курсу в об'ємі програми.

**8. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
Оцінювання для заліку**

Назва теми	Види навчальної роботи				Разом по темі
	виконання лабораторних робіт та їх захист	виконання завдань по самостійній роботі	Контроль не опитування	Тести	
Тема 1. Мікробіологічні методи дослідження.	18	18	6		42
Тема 2. Мікологічні методи дослідження.	9	9	3		21
Тема 3. Вірусологічні методи дослідження.	9	9	3		21
Разом	36	36	12	16	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Демченко А.В., Бортнічук В.А., Скибіцький В.Г., Апатенко В.М. Ветеринарна мікробіологія та імунологія. –К.: Урожай, 1996. – 368 с.
2. Бортнічук В.А., Скибіцький В.Г., Ібатулліна Ф.Ж. Практикум з ветеринарної мікробіології. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 240с.
3. Емельяненко П.А. и др. Ветеринарная микробиология. – М.: Колос, 1982. – 304 с.
4. Смирнова Н.И. Ветеринарная микробиология. – Мн.: Высшая школа, 1979. – 224 с.
5. Головки А.Н. Микробиологические и вирусологические методы исследования в ветеринарной медицине: Справочное пособие / А.Н. Головки, В.А. Ушкалов, В.Г. Скрыпник и др. – Харьков: НТМТ, 2007. – 512 с.
6. Костенко Т.С., Родионова В.Б., Скородумов Д.И. Практикум по ветеринарной микробиологии и иммунологии. – М.: Колос, 2001. – 344с.
7. Горбань М. І. Епізоотологія з мікробіологією. — К., 1978.
8. Карышева А. Ф., Карышев С. В. Инфекционные болезни животных. — Кишинев, 1989.

Допоміжні

1. Асонов Н. Р. Мікробіологія – М.: Агропромиздат, 1989.– 351 с.
2. Асонов Н. Р. Практикум по микробиологии. – М.: Агропромиздат, 1988. – 155 с.
3. Емцев В. Т., Шильникова В. К. Микробиология. – М.: Агропромиздат, 1990. – 191 с.
4. Мишустин Е.Н., Емцев В.Г. Микробиология. – М.: Агропромиздат, 1987. – 368с.
5. Харченко С. М. Мікробіологія. – К.: Сільгоспосвіта, 1994. – 352 с.
6. Костенко Т.С., Скаршевская Е.И., Гительсон С.С. Практикум по ветеринарной микробиологии и иммунологии. – М.: Агропромиздат, 1989. – 272 с.
7. Костенко Т.С., Родионова В.Б., Скородумов Д.И. Практикум по ветеринарной микробиологии и иммунологии. – М.: Колос, 2001. – 344 с.

Інформаційні ресурси

1. www.nbu.gov.ua Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.
2. <http://www.scivp.lviv.ua/home.html> Державний науково-дослідний контрольний інститут ветеринарних препаратів та кормових добавок
3. <http://iekvm.kharkov.ua/> Інститут експериментальної та клінічної ветеринарної медицини
4. <http://vet.in.ua/> Ветеринарний інформаційний ресурс України
5. <http://poltavalab.at.ua/> Регіональна державна лабораторія ветеринарної медицини в Полтавській області.